

Umsögn vegna væntanlegrar lagasetningar um hálendisþjóðgarð

Ég undirritaður Björn Árman Ólafsson er leiðsögumaður menntaður frá HÍ, Skógarbóndi og fyrrverandi sveitarstjórnarmaður á Fljótsdalshéraði. Ég sat í stjórn Vatnajökulsþjóðgarðs sem aðalmaður og hluta sem varamaður frá stofnun garðsins 2008 fram til mars 2018. Sat þá einnig á sama tíma í Svæðisráði Austursvæðis Vatnajökulsþjóðgarðs sem formaður og um tíma sem varformaður.

Ég tel að framlagning lagafrumvarps um stofnun hálendisþjóðgarðs og afnám laga um Vatnajökulsþjóðgarð sé alls ekki tímabær og vil nefna nokkur atriði máli mínu til stuðnings:

- 1) Núverandi staða:** Frá stofnun Vatnajökulsþjóðgarðs hefur verið skortur á fjármagni til framkvæmda og reksturs þjóðgarðsins. Ekki hefur verið haegt að ráða nægilegan fjölda landvarða til gæslu innan garðsins. Ekki hefur verið lagt í þær fjárfestingar sem þarf til að byggja aðstöðu fyrir upplýsingagjöf inni á svæðinu og stjórnunar umferðar um garðinn. Vegagerðin hefur ekki fengist til að sinna vegum og slóðum sem þeir bera ábyrgð á samkvæmt vegalögum, um vegagerð og viðhald vega innan þjóðgarða. Til deilna hefur komið milli þjóðgarðsins og Skógræktarinnar sem hefur með umsjón þjóðskóga að gera, um umhirðu þjóðskóga innan þjóðgarðsins (Jökulsárgljúfur).
- 2) Stjórnun:** Núverandi stjórnskipulag Vatnajökulsþjóðgarðs er byggt á samkomulagi við aðliggjandi sveitarfélög, sem var gert við ákvörðun um stofnun garðsins. Marg oft síðan hefur verið reynt að koma á breytingum á þeim lögum án samráðs við þau sveitarfélög sem hafa land að þjóðgarðinum, þrátt fyrir ákvæði um það í upphaflegu lögnum og tókst með naumindum að koma í veg fyrir þær breytingar. Tílhneiting hefur verið til að þetta verði stofnun í Reykjavík sem Sveitarfélög og íbúar þeirra svæða sem að þjóðgarðinum eiga land hafi ekkert með málefnið að gera. Stefnt er að því að öll aðkoma að stjórnun verði tekin úr höndum sveitarfélögana. Afnám laga um Vatnajökulsþjóðgarðs og stofnum þjóðgarðastofnunar er skref afturábak, upptaka einræðis í stað lýðræðis. Ráðinn verður einn yfirmaður sem þarf aðeins að fara eftir eigin samfæringu. Stjórnunarfyrirkomulag það sem notað hefur verið við stjórnun Vatnajökulsþjóðgarðs er enn í þróun. Klárum þá þróun áður en við förum að koma á nýju skipulagi.
- 3) Verndun:** Hverning hefur verið staðið að verndun og hvernig hefur verið staðið að því að framfylgja núverandi verndunarstefnu. Svarið er að það hefur verið staðið illa að verndun eftir núverandi verndaráætlun, ekki hefur verið lagt fjármagn í að bæta aðstöðu við viðkvæma staði og halda uppi landvörsli. Verndaráætlunin er góð og lofandi, en hún er aðeins orð á blaði sem ekki hefur verið haegt að framfylgja vegna fjárvkorts. Við skulum taka okkur á og bæta þessa hluti með því að setja meira fjármagn til framkvæmda og vörsli. Það er nauðsynlegt vegna þess að fjöldi þeirra sem vilja heimsækja garðinn eykst stöðugt.
- 4) Ferðamennska:** Það er ljóst að umferð um það svæði sem Vatnajökulsþjóðgarður er á (14% Íslands) hefur aukist verulega frá því hann var stofnaður. Það að stofna Þjóðgarð hefur auglýsingagildi og eykur komu ferðamanna. Ég heyrði Helga Hallgrímsson, náttúrufræðing segja um stofnun Vatnajökulsþjóðgarðs að hann væri stofnuninni ekki samþykkur því það myndi auka átroðning á svæðinu. Það er það sem mun gerast við stofnun hálendisþjóðgarðs ásókn ferðamanna mun aukast.

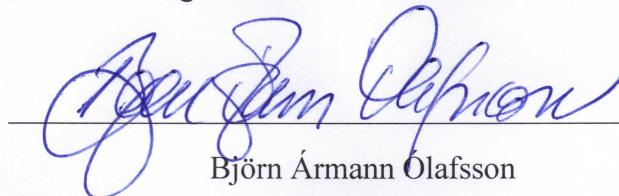

Af núverandi reynslu verður að reikna með að landvarsla verði ekki nægjanleg og því verr af stað farið en heima setið. Það að stofna þjóðgarð til að minnka ferðamennsku er því rangmæli. Klárum að koma lagi á það sem við erum að gera í þessum málum áður en við leggjum út á nýjar brautir.

- 5) **Kynslóðir framtíðarinnar:** Með því að stofna hálendisþjóðgarð nuna munum við taka völdin af kynslóðum framtíðarinnar. Gefum þeim tækifæri til að ráðstafa landinu í sína þágu, tökum ekki völdin af þeim með stofun þjóðgarðs sem nær yfir stærstan hluta landsins. Okkur ber að bera virðingu fyrir afkomendum okkar, kynslóðunum sem munu erfa landið.
- 6) **Kynning:** Ég samþykti ekki að vel hafi verið staðið að kynningu málefnisins. Ég hef ekki orðið var við að fundir hafi verið haldnir fyrir íbúa sveitarfélaga hringinn í kringum landið sem mestur hluti svæðisins heyrir undir. Það er ekki nóg að hafa fundi með sveitarstjórnnum, það eru íbúarnir sem þurfa að lifa við ákvörðunina. Eigum samtöl við ferðafélög (bílar, gangandi og ríðandi) veiðifélög og aðra íbúa þeirra samfélaga sem þurfa að lifa við svona ákvörðun.

Niðurstaða mín er sú að ekki sé tímabært að stofna hálendisþjóðgarð og í því sambandi vísa ég til þess sem ég segi hér á undan um núverandi stöðu, stjórnun, verndun, ferðamennsku, kynslóðir framtíðarinnar og kynningu. Klárum þau verk sem við erum í. Ef nauðsyn er á að herða á reglum um aðgengi gerum það með reglugerðum og peningum í landvörslu og bætingu á aðstöðu við vinsælustu staðina. Leyfum framtíðinni að njóta vafans og treystum kynslóðum framtíðarinnar.

Egilsstöðum 21.nóvember 2019

Björn Árman Olafsson

Miðvangi 6, 700 Egilsstöðum